#nyhedsbrev

3/2019

Indhold

2 Et historik blik på en nutidig problematik
4 Golden Days 20193: Forstå mig dog Børn som medborgere
8 Kommende aktiviteter: Historiske dage 2020 Generalforsamling og Erna-prisen 2020
9 Erna-prisen 2019: Den Kritiske Pædagogiske Højskole
11 Formidling af historien
13 Legens tidslinie
14 Kort foreningsnyt
15 Vi er glade
16 Bagsiden

www.paedhist.dk

Julen er hjerternes fest

Med dette billede af Josephine Baker ønskes vores trofaste medlemmer og læsere en god jul og et godt nytår!

Josephine Baker besøger her Saxoly i 1955 og som man kan se, er der både juletræ, julemand og julegaver. Og nogle glade børn.

Mange ting er blevet sagt om Josephine Baker, men hun havde hjertet på det rette sted. Adopterede 12 børn af forskellige nationalitet og kaldte det selv hendes "Rainbow Tribe", deltog i borgerretsbevægelsen og i modstandsbevægelsen i Frankrig under 2. verdenskrig. Og så brød hun normer, med sin stærkt erotiske dans, kun iført et bananskørt.

Et liv, der på mange måder er inspirerende og som her kan bruges til at minde os om, at det er det livet handler om: at værne om dem, der er svagere og dem man i øvrigt holder af, opbygge og deltage i fælleskaber – og ind i mellem bryde normer.

Lad det stå som kodeordene for 2020… *#nyhedsbrevsredaktøren*

Et historisk blik på en nutidig problematik

Claus Henriksen

"Væk med malebøgerne", skrev Jens Sigsgaard i bogen "Barnets Verden" fra 1945.

I den styrkede læreplan (2018) omtales børnenes skabende virksomhed. Det forekommer sikkert de fleste af os indlysende, at børn skal have mulighed for frit at udtrykke sig i tegning, maling, formning, sang og musik, fortælling osv. Kort sagt være skabende. Men det har ikke altid været så indlysende. Her ser jeg tilbage på nogle elementer i 40'erne og 50'erne, hvor nogle fremtrædende personligheder argumenterede for det skabende arbejdes vigtighed i pædagogisk praksis. I modsætning til og i ideologisk strid med tidens aktivitetsformer i børnehave og skole.

Folketingsmedlem, skoleinspektør mm Inger Merete Nordentoft og psykolog, seminarierektor, forfatter mm Jens Sigsgaard udgav i 1944 begge et mindre skrift som handlede om henholdsvis skolens og børnehavens fremtidige indhold efter krigen. Nordentofts skrift hedder: "Opdragelse til demokrati" og Sigsgaards artikel hedder "Samfundsbørnehaven". Begge indlæg handler om, at der skal tænkes, og ikke mindst, handles, anderledes i skole og børnehave og begge tilkender skabende virksomhed en større rolle. Nordentoft skriver om det skabende arbejde, at barnet gennem selv at arbejde med tingene, lægge planer og gennemføre dem, opnår "*at føle en skaberglæde*," som uvurderlig ift. at barnet derigennem opbygger en indre lyst til at stille sig opgaver og gennemføre dem.

Sigsgaard skriver " at "*Det skabende arbejde kommer ligeledes til at indtage en meget større plads end hidtil*". I bogen "Barnets Verden", skriver han uddybende om det skabende arbejde: "*Det vi kalder skabende arbejde, omfatter stort set børnenes egne selvstændige produkter indenfor tegning, maling, farveklip, modellering, sang, musik osv. Nogle vil hertil også regne eventyrdigtning. Man vil altså se at det skabende arbejde, stort set omfatter alle kunstarter.*" og et par linjer senere uddyber han*: "Det skabende arbejde er i alle tilfælde præget af spontanitet, dvs. at noget der ligesom kommer indefra, tilsyneladende uden ydre påvirkning. Denne spontanitet er jo også et karakteristisk træk ved legen og der er sådan set heller ikke synderlig forskel på fri leg og skabende arbejde, når det gælder børn.*" "*Vi er efterhånden blevet klare over at vi ikke skal gribe ind i barnets naturlige tegnemæssige udvikling ved at give barnet forbilleder at tegne efter (Væk med alle malebøgerne)".* Og det samme princip gælder musik, sang, dans osv.

Sigsgaard inddrager den svenske sociolog, forfatter mm Alva Myrdal, som havde udgivet bogen "Bybørn" i 1936 og bidraget til bogen "Barn i Skapande Verksamhet" fra 1941, med en artikel om "Konstbegåvade barn och andra". Sigsgaard citerer hende for følgende: "*Det er urimeligt og unødvendigt overhovedet at forsøge rationelt at forsvare en virksomhed som er tilstrækkelig motiveret deri at den medfører glæde.*" Men da hun og Sigsgaard jo ved, at dette ikke tæller nok for alle, så remser hun flere værdier op, herunder: "*de almindelige børn, der derigennem lærer sig den højeste arbejdsmoral, som netop er den, selv at sætte sig opgaver og frem for alt at vinde en virkelig præstationsglæde.*" Man fristes til i nutidssprog at sige "lyst til at lære".

Sigsgaard sammenfatter kapitlet om det skabende arbejde: "*Skabende arbejde omfatter børnenes selvstændige produktivitet i modsætning til aftegnen, kopiering osv. Det er mere udviklende end det arbejde der baseres på efterligning af forelagte modeller og har sikkert betydning i mentalhygiejnisk henseende. Ved tegning, maling, farveklip og udnyttelse af værdiløst materiale, skal den voksne så vidt muligt undgå at gribe ind og heller ikke stille bestemte fordringer til det endelige resultat".* Det er arbejds-

processen der er vigtig, slår han fast. Man mærker inspirationen fra USA og John Dewey.

Ved krigsafslutningen i 1945 havde Sigsgaard undervist på Sofie Rifbjergs pædagoguddannelse; "Kursus", som var banebrydende bl.a. med skabende arbejde som del af fagrækken, med undervisere som Astrid Gøssel, Sven Møller Kristensen, Egon Mathiesen, Bernhard Christensen m.fl. Sigsgaard selv havde i sin studietid indsamlet børns egne rim fra gaderne i København. De blev udgivet (Okker, Gokker osv.) med illustrationer af Arne Ungermann og var, ligesom Sigsgaards første bog: "Palle alene i Verden", banebrydende ved at give børnene stemme uden en tydelig moralsk pegefinger. Sigsgaards og andres holdninger til skabende arbejde, kom ikke som lyn fra en klar himmel, men var næret af bl.a. kulturradikalismen, jazzen, afrikanske rytmer, abstrakt maleri, den seksuelle og kropslige frigørelse og lignende bevægelser i første halvdel af 1900-tallet. Sigsgaard kendte de nye tanker og aktører indefra, så der var belæg for det han skrev. Centralt er det at skabende arbejde sås som vigtigt i en moderne skole og børnehave.

Striden om hvad der skulle præge aktiviteterne, fik forskellige udtryk, også nogle morsomme, hvilket følgende historie fra 50'erne viser. Jeg fik historien fortalt for nylig og den er meget sigende: "*Når studerende på Frøbelseminariet spurgte Jens Sigsgaard hvor den forretning lå, hvor man kunne købe materialer og skabeloner mm til Frøbels aktivite-ter (papirfletning mm), så svarede han dem, at den butik var lukket.*" Det var den naturligvis ikke. Frøbel-børnehaverne havde jo brug for de rigtige frøbelske materialer og de første Frøbel-uddannede pædagoger, havde aftalt med bogbinder E. Jørgensen, at han skaffede dem hvad de skulle bruge. Forretningen lå fra 1948 i Guldbergsgade og hed: "Frøbelske materialer – E. Jørgensens Efterfølger" og flyttede i 1962 til Holbergsgade.

Det skabende arbejde kan man læse meget mere om i Dansk Pædagogisk Historisk Forenings Småskrifter. Tommy skrev i et tidligere nyhedsbrev om æstetikkens tilbagevenden og vi agter at følge tråden op i kommende numre af nyhedsbrevet.

DPHF deltog med 2 arrangementer i Golden Days 2019 hvor årets tema var "1989"

Forstå mig dog

Lene Lind
den 12. september 2019
i Børnehuset Vor Frue

Tove Hammar, Studiekredsen, DPHF.
Bestyrelsen havde opfordret studiekredsen i DPHF til at tilrettelægge og gennemføre to arrangementer i forbindelse med foreningens deltagelse i Golden Days Festival 2019.
Lene Lind udkom med sin bog "Forstå mig dog!" i 1989, og da vi opfatter at denne bog var et pædagogisk opgør, spurgte vi Lene, om hun ville holde et foredrag om de pædagogiske principper bag pædagogikken, og om den pædagogiske praksis i Eksperimental-institu-tionen, hvor Lene var leder i en lang årrække.
Der kom 24 både medlemmer og ikke medlemmer og alle deltog aktivt også i den efterfølgende drøftelse.

Lene gjorde i slutningen af firserne op med sovjetisk inspireret, struktureret pædagogik. Lene beskrev en pædagogik, hvor børneperspektivet og en tæt forpligtende kontakt til pædagogen er forudsætningen for barnets deltagelse i gruppen. I Eksperimentalinstitutionen var og er det stadig relationen, der er det bærende. I relationen lærer børnene at agere i gruppen, og via tilknytning, som relationen skaber, bliver det muligt at understøtte alle børn, så inklusionen sker.
I Eksperimentalinstitutionen er halvdelen af børnene henviste, hvilket kræver et omfattende forældresamarbejde. Lene fortalte, hvordan en struktureret planlægning, høj faglighed, uddannelse og planlagt supervision af pædagogernes arbejde baner vejen for en god

Lene Lind holder oplæg

hverdag og udvikling af børnene. At arbejde efter Lenes metoder kræver robuste pædagoger, der er villige til at indgå i kollegial supervision samt pædagoger, som har lyst til videreuddannelse. Der er ingen facitliste for hvad børnene skal kunne, men et mål om børn, der føler sig trygge og trives, og som derved bliver nysgerrige efter at lære. Lene brugte tre ord som hun mener altid bør være i fokus – RELATION – FAGLIGHED – GLÆDE. Hvad angår forældresamarbejdet er Lenes motto: *Tænk hurtigt – handl langsomt og med omtanke.*
Trækker vi trådene fra 89 op til vor tids læreplansstyrede pædagogiske arbejde, tænker vi, at vi stadig har brug for Lenes måde at tænke pædagogik på. Måske er tiden en anden nu med sammenlægninger og besparelser, men hvis vi vil noget med det pædagogiske arbejde er det stadig RELATION – FAGLIGHED – GLÆDE , vi har brug for.

Tak til Lene for et inspirerende foredrag

Børn som medborgere

Jytte Mølgaard, Studiekredsen, DPHF

Dansk Pædagogisk Historisk Forenings andet arrangement i forbindelse med Golden Days fandt sted d. 18. september i Ballerup i BUPL's lokaler.

Et spændende møde: "Kunne sagtens have båret en sal med 300 mennesker", som en af deltagerne i mødet efterfølgende formulerede det!

Michael Egelund bød velkommen på vegne af BUPL Storkøbenhavn og glædede sig over initiativet fra DPHF.
Søs Bayer bød velkommen, dels som bestyrelsesmedlem i DPHF og dels som projektleder for det som aftenen handlede om: Børn som medborgere.
Som Søs ridsede op, var det i det gyldne år 1989, hvor muren faldt, at Ballerup sammen med 4 andre kommuner deltog i et 2 -årigt projekt. Perspektivet var, at tage børn alvorligt, og at høre deres stemme. I et historisk tilbageblik var det, ifølge Søs, ikke radikalt at tænke på, at inddrage børn og give dem indflydelse. Det var en opbrudstid med nye tanker og organiseringer. Men spørgsmålet er, om det ikke ville være radikalt i dag, at forestille sig lignende projekter. Det er bl.a. et af aftenens spørgsmål.

Jan Helmer (kultursociolog) var i 1989 ansat i kulturministeriet, og var en af initiativtagerne til "Børn som medborgere". Projektet udsprang af et tværministerielt børneudvalg.
Ifølge Jan Helmer var der i kulturministeriet allerede tidligere fokus på børn og unge. For eksempel havde en strategi de kaldte: "For, med og af børn".
I 1988 blev følgende ledetråd formuleret i kulturministeriet afdeling omhandlende børn og unge: "Børn skal tage del i samfundslivet" og "Børn skal selv bestemme".
Kulturministeriets strategier og projekter ligger således i tråd med Søs udsagn om, at det i 1989 ikke var ualmindeligt, at beskæftige sig med inddragelse og demokratisk dannelse målrettet børn og unge.
Aftenen var struktureret i form af 3 "dialoger", hvor 3 til 4 inviterede i løbet af et par minutter fremlagde deres vinkel på emnet. Derefter kunne alle tilstedeværende deltage i samtalen.

DIALOG 1:

Børneperspektivet

I forbindelse med projektet fik enkelte børnehaver og vuggestuer besøg af to 12-13 årige børn i to dage. Børnene satte efterfølgende ord på, hvad de havde set og oplevet.
Deltagerne i dialogen var Jytte Hare, tidligere leder i besøgs børnehaven, Helle Kastrup nuværende daginstitutionsleder i Ballerup samt Tina, der dengang var et af de to børn på besøg.

Hvilken betydning har det så haft for de involverede?
For Tina (dengang 12-13 år) har projektet haft stor betydning. Hun oplevede at hun/børnene blev taget alvorligt, og var værd at lytte til. Hun forsatte med, at deltage i elevråd, ungdomsråd for at gøre sin indflydelse gældende. Hun mødtes også jævnligt med Ballerups borgmester, der dengang hed Ove Dalsgaard og oplevede at blive lyttet til. Ove Dalsgaard var meget involveret i projektet, og han var også til stede på dagens møde.

For Jytte Hare betød projektet en stor omvæltning i institutionen. Børnenes udsagn blev taget alvorligt af både personale og forældre. Over tid blev børnenes forslag indarbejdet i

børnehaven, og i dagligdagen kom børnenes perspektiv til at fylde mere og mere i institutionen.

For Helle Kastrup, der dengang var nyuddannet pædagog, fik projektet stor betydning for hendes videre arbejde. Hun er nu leder i en 0-6 års institution, og arbejder fortsat med at inddrage og lytte til børnene i såvel vuggestue som børnehave.

DIALOG 2:

Deltagelse

Omhandlede børns og unges deltagelse i samfundslivet, og på hvilken måde børn/unge indgår i dette.

Deltagerne var: Lisbet Haubro, tidligere lærer og medlem af projekt gruppen, Søs Bayer, tidligere projektleder i Ballerup, Allan Baumann, daginstitutions leder i Køge.
Lisbet fortalte, hvordan skolerne i Ballerup udviklede elevdemokratiet i forlængelse af projektet, og at det fortsat finder sted.
Søs Bayer understregede, at børn lærer demokrati ved at deltage - ikke kun ved at høre om det.
Ligeledes var det en interessant erfaring fra projektet, at børn sætter deres egen dagsorden. De tænker ikke lineært, og selv om møderne kunne virke kaotiske, endte de med resultater.
Allan Baumann fremhævede, at menneskesynet er vigtigt: at man tror på børn og deres rettigheder og refererede til FN's børnekonvention. Han tilføjede, at de nye læreplaner åbner op for, at leder og personale selv definerer deres pædagogik, og i den forbindelse inviterer børn til deltagelse og inddragelse.
Fra salen blev det understreget, at dannelse til demokrati starter med de små børn.

Lisbet Haubro, medlem af styregruppen i Ballerup og Tina Inez, også medlem af styregruppen og et af børnene dengang.

DIALOG 3:

Dannelse til demokrati

Hvordan står det til med børns mulighed for demokratisk deltagelse i dag?
Hvad gør vi fremadrettet?

Deltagerne var: Jan Helmer, tidligere Kulturministeriet, Susse Stuhr, projektleder for inddragelse af børn i lokal byplanlægning og Kim Rasmussen, RUC.

Susse fortalte om et nutidigt projekt, hun havde lavet sammen med børn fra den lokale skole, et arkitektfirma, der havde erfaring med at inddrage børn, samt klassens lærer. Et projekt der omhandlede brugen af en tom grund i lokalområdet. Børnene blev inddraget og fik indflydelse på, hvordan en del af deres eget lokalområde skulle se ud. Der er lavet en bog om projektet, der er uddelt på Islands brygge, hvor projektet fandt sted.

Jan gjorde opmærksom på, at han som tidligere embedsmand ville opridse nogle punkter til overvejelse:

Alle oplægsholderne. Fra venstre: Søs Bayer, Susse Stuhr, Lisbet Haubro, Kim Rasmussen, Tina Inez, Ove Dalsgård (tidligere borgmester), Jan Helmer Petersen, Helle Kastrup, Allan Baumann og Jytte Hare

- Vigtigt at diskutere værdier/menneskesyn vedrørende børn/unge
- Nationale/lokale strategier (f.eks. er der kommuner med en formuleret børnepolitik)
- Opmærksomhed på Uddannelsen
- Lovkrav

Og endelig
- "det tager tid" og
- "kan det betale sig?

Kim fortalte om et projekt, han havde lavet i samarbejde med Fredericia kommune, der ønskede input til demokratisk dannelse i Fredericias daginstitutioner.
Kim opridsede nogle overvejelser i relation til demokratisk dannelse på institutionsområdet:
- I hverdagslivets relationer/samspil er der i børns handlinger tilløb til demokrati.
- Det er institutionen, der kommunikerer børns rettigheder.
- Inddragelse - hvor modpolen er inklusion/eksklusion.
- Anerkendelse - hvor modpolen er anerkendelse/underkendelse
- Opmærksomhed på rummet såvel fysisk, socialt, kulturelt som æstetisk.

Hvordan står det så til i dag?
Vi kan konkludere, at noget sker der, og måske er der så småt en bevægelse i gang på trods af de hindringer mange oplever med koncept-pædagogik, test og målinger.
Der blev peget på klimabevægelsen, som de unge har taget til sig. Der er "Den kritiske pædagogiske højskole", hvor unge pædagoger arbejde for at sætte en anden dagsorden for det pædagogiske arbejde.
Der er samfundsmæssig fokus på daginstitutionsområdet og pædagoguddannelsen.

Mødet endte med to spørgsmål til fælles overvejelse:
- Hvordan revitaliserer vi demokratisk erfaringsdannelse?
- Hvilke forhindringer er der for at gå i gang politisk, forskningsmæssigt, i lokalområdet, i den enkelte daginstitution/skole?

ET SPÆNDENDE – INTERESSANT - UDBYTTERIGT MØDE, med små 40 tilstede.

Kommende aktiviteter

DPHF deltager i

Historiske dage 2020

Dagene finder sted 21. og 22. marts 2020 og foreningen har booket en stand på 6 m. Herudover vil Søs Bayer, Benny Schytte og Ole Schultze Henriksen holde oplæg på en af de store scener om leg, legepladsens kulturhistorie og skrammellegepladserne/byggelegepladsernes historie.

Dagene plejer at blive besøgt af ca. 10.000 historieinteresserede. Og vi ser gerne mange af foreningens medlemmer!

Billederne er fra foreningens deltagelse tidligere - og det er bare for at give et indtryk af hvordan det er. Tidligere deltagelse er foregået i samarbejde med lokalarkiver fra København og det har betydet forholdsvist begrænset plads. Det at foreningen nu deltager med en egen stand med meget mere plads, giver selvfølgeligt langt større muligheder for at lave et spændende arrangement.

Så sæt allerede nu et kryds i kalenderen!!
Vi vil gerne opfordre medlemmerne til at indgå i en arbejdsgruppe, der laver standen og beslutter indholdet.
Kom og vær med! Arbejdsgruppemødet finder sted den 15. januar kl. 13.00 -15.00 på samlingen.

Ole Schultze Henriksen
Forretningsfører

Generalforsamling og uddeling af Erna-prisen

Som altid holder DPHF generalforsamling i april maned. Nærmere bestemt den **23. april.**
I forbindelse med generalforsamlingen uddeles Erna-prisen.
Deltag i generalforsamlingen og kom og vær med til at hylde Erna-prismodtageren – og læs på de næste sider HVEM der fik den i 2019 og hvad begrundelsen var.

Erna-prisen 2019

Erna-udvalgets begrundelse for valget af årets Erna-prismodtager: Den Kritiske Pædagogiske Højskole

Det er på mange måder et utraditionelt valg, Ernaudvalget har gjort i år. Mange af de andre 30 Ernapris-modtagere har været enkelt personer, der gennem mange år har været betydningsfulde for det pædagogiske område.
Denne gang er det en kollektiv gruppe, som kun har eksisteret i ca. 2 år, men alligevel har formået at gøre sig bemærket på flere om-råder. Som vi skrev i pressemeddelelsen, repræsenterer gruppen ikke kun et oprør mod den nedprioritering hele det pædagogiske om-råde er udsat for, med nedskæringer i norme-ringer på fx daginstitutioner og lærer- og pædagoguddannelser. De vil forandring - og de vil være med til at skabe den selv.
Første gang jeg hørte om dem, var det som en gruppe, der ville lave en ny pædagoguddannelse. Nu er det i stedet blevet til en højskole.

Erik Sigsgaard kom tidligt med i deres bestyrelse og på flappen til hans og Christina Abildgaards seneste bog "I stedet for skældud" står der: "Den kritiske Pædagogiske Højskole kæmper for, at pædagogprofessionen både holder fast i og udvikler sine kerneværdier".

DPHFs motto er som bekendt *Man skal kende fortiden, for at forstå nutiden og skabe fremtiden.* Med dette udgangspunkt, vil jeg give eksempler på, hvordan Den kritiske Pædagogiske Højskolen også arbejder ud fra sådanne tanker.
Jeg vil her tage udgangspunkt i egne oplevelser med dem og ikke i deres skriftlige materiale, som jeg regner med, at de selv vil berøre det i deres oplæg bagefter.

På et tidspunkt i slutningen af 2017 stod jeg med en masse pædagogik faglitteratur, som jeg med blødende hjertet måtte sige farvel til en del af. Lidt kom herud, men nogle store poser, kom tned i kælderen hos en af initiativtagerne , Tobias. Han sagde ved modtagelsen af bøgerne: "Når vi engang får en fysisk højskole, skal vi have et stort bibliotek også med de mere historiske bøger". Det blev jeg glad for. Tænk at den næste generation ikke tror, at de kan nøjes med digitale bøger.

Jeg kom ind på deres facebookside og blev inviteret med til deres generalforsamling. Her sagde Tobias følgende i et oplæg: " Når vi om ca. 50 år slår op i Pædagogisk idehistorie, vil vi være nævnt."
Jeg tænkte dengang: "Ja det kan også være, at I får Ernaprisen engang".

For at lære højskolen bedre at kende tog jeg sidste sommer med på en lille højskoleuge i "Makværket" som var et aktivitetskollektiv i den tidligere Knabstrup keramikfabrik. De havde lejet stedet til ugen.
Det forbavsede mig, hvor spredt deltagergruppen var. Der var studerende fra både pædagog- og læreruddannelsen, men også undervisere derfra, der var en PHD-stude-

rende og en socialrådgiver samt arbejdende pædagoger. Der var også nogle børn med en far, som der var et særligt program for. Udover at arbejde med fremtidsværksted havde arrangørgruppen inviteret nogle af de pædagogiske fyrtårne, som også har fået Ernaprisen engang, nemlig Erik Sigsgaard og Jan Kampmann. De satte på forskellig måde dagens pædagogik ind i et historisk perspektiv. Planlæggerne ville have det historiske perspektiv med. Der var også inviteret en kvinde Ilse fra Norge, som fortalte om Det norske børnehaveoprør. Efter at have hørt hende, blev det besluttet at tage kontakt med det svenske Förskoleuppröret og sammen skabe et Nordisk barnhageoprör. Der er i begge de andre nordiske lande samlet en masse fortællinger om, hvordan hverdagen nu er så presset, at det skader børnene og tager arbejdsglæden fra deres pædagoger. Fortællinger vi også her i landet genkender fra den sidste tids debat i alle medier.

Et andet aspekt ved højskoleugen, som også er karakteristisk for gruppen er, at der ikke kun var snak. Der var morgensang, yoga og åbne værksteder. Jeg har forstået, at de også er kritiske overfor den måde, uddannelserne har nedprioriteret kultur- og aktivitetsfagene. Dette var jo kun en uge, men løbende har de haft Pop-up højskoledage og kurser. Jeg opfatter det som øvelser mod målet: en dag at få skabt en fysisk højskole.
Vi håber, at Ernaprisen kan være en opmuntring på den vej. Jeg glæder mig til også fremover at følge jeres arbejde med Den kritiske Pædagogiske Højskole.

Til sidst vil jeg kaste bolden op til et samarbejde med os i DPHF. Jeg har ikke talt med nogle andre i foreningen om det. Kunne vi ikke samarbejde om, at I lavede potcast, som I jo allerede har lavet flere af, i forbindelse med vores arrangementer? Umiddelbart tænker jeg på de to arrangementer vi i foreningen har på Golden Days i september. Golden Days har i år overskriften "Efter murens fald…."
Det ene er et oplæg med titlen "Et pædagogisk opgør" hvor Lene Lind taler ud fra sine erfaringer i Eksperimentalinstitutionen.
Det andet oplæg er med en gruppe, der har arbejdet i Ballerup med projektet "Børn som medborgere".

Det at lave potcast sammen kunne også være en måde at komme til at kende fortiden, forstå nutiden og skabe fremtiden, som I er i fuld gang med.

Som et første skridt, vil foreningen gerne overrække jer dette gavekort, som er til et års medlemskab af Dansk Pædagogisk Historisk forening. De, som ønsker det, vil få sendt nyhedsbrevet digitalt, og vi regner ikke med, at alle tropper op på en gang til vores arrangementer. På gensyn!

På Ernaudvalgets vegne

Formidling af historien....

Eilif Tommy Johansen

I efteråret 2019 har foreningen haft besøg af 10 hold pædagogstuderende, som led i et samarbejdsprojekt med Københavns Professionshøjskole. Baggrunden er, at pædagogisk historie fra 2014 indgår som et curriculumkrav i pædagoguddannelsen.
Formidlingen har flere foki: at iagttage pædagogik som et historisk fænomen og at se, hvordan pædagogisk historie kan genfindes i flere momenter i moderne pædagogisk tænkning. Og samtidig have blik for, hvordan pædagogisk udvikling er forbundet med den samfundsmæssige udvikling i et dialektisk forhold.

Formidlingens historiske blik på pædagogprofessionen, fortæller i kort form om professionens udvikling og udviklingen på børneområdet, fra hvordan de første institutioner dukker op i 1800-tallet til de brydninger, der sker på daginstitutions-området i dag, bl.a. med de pædagogiske læreplaner.
Formidlingen og undervisningen er gennemført af forskellige bestyrelsesmedlemmer.

Hvad formidler jeg til de studerende?

Her er et mindre udpluk af det indhold og de personer, som jeg hæfter mig ved i mine oplæg, mens andre undervisere vinkler deres oplæg lidt anderledes i forhold til temaer, perspektiver og figurer.

I 1800-tallet i takt med forandrede syn på børn og børneopdragelse etableres de såkaldte *asyler*, der havde til formål at hjælpe fattige børn. Fattige børn skulle ikke længere leve en kummerlig tilværelse på gaden, som ellers havde været vilkårene for fattige børn i årtier, men derimod modtage støtte og "åndelig" vejledning, hvorfor asylerne danner de første samfundsmæssige og institutionelle konturer af en daginstitution.

Først i 1870 blev den første børnehave etableret i Danmark af Erna Juel-Hansen, som på mange måder kan identificeres med de børnehaver, vi kender i dag. Her var der tale om et syn på barnet, der handlede om barnets udvikling inspireret af en række store pædagogiske tænkere, især Friedrich Fröbel og den franske filosof Jean-Jacques Rousseau, der som en af de første på afgørende vis i relation til hans samtid (1770'erne) gør op med forståelser af barnet som en lille voksen og dermed sætter barnets egen vilje og individuelle natur i centrum for opdragelsen.

Den anden var tyskeren Friedrich Frøbel. hvorfra navnet børnehave (Kindergarten) stammer. I hans pædagogiske tænkning lagde man vægt på legen, fantasien, fortællingen og på børnehavens hjemlige, nære og nærmest moderlige karakter. Man havde også udviklende legetøj – de såkaldte legegaver – som stimulerede legeaktiviteterne, fantasien og barndommens særlige "livsfylde". Fröbels filosofi var i videre forstand knyttet til ideen om, at alle ting havde

en åndelig form, som det var pædagogikkens opgave at stimulere. Denne åndelighed var for Fröbel selv knyttet til en stærk helhedsbåret filosofi, som var inspireret af Spinoza og som sagt Rousseau.

En tredje vigtig strømning var reformpædagogikken, som fik sit fodfæste i starten af 1900- tallet og udviklede sig op i 1930'erne og var inspireret af John Dewey. Reformpædagogikken var ikke en entydig størrelse, men kendetegnende er dog en vægtning af at fremme børnenes fantasi, alsidige udtryk, kreativitet og leg. Institutionen er til for børnene skyld, og rummene skal indrettes således, at de stimulerer børns kreative evner med indretning af forskellige kroge, hvor børn kan udfolde deres virksomhed og leg.

Den psykologiske tænkning, som på denne tid vandt stor udbredelse overalt i Europa, især psykoanalytiske forklaringsrammer på konfliktfyldte barndomsfaser, blev ligeledes inddraget i den pædagogiske udvikling, som bidrag til en forståelse af barnets udvikling og barnets basale behovstilfredsstillelse.

I national kontekst fremhæves Jens Siggård, der i 1941 blev rektor for Frøbelseminariet. Han havde en interesse for Friedrich Frøbels og John Deweys tanker om legens og erfaringernes betydning for børns udvikling. Det førte til at Jens Sigsgaard også fik interesse for børns fysiske legemuligheder i det moderne samfund. Ideen med den skabende leg på legepladsen lå bag den første såkaldte "skrammellegeplads" i Emdrup allerede i 1930'erne. John Bertelsen, som stod i spidsen for skrammellegepladsen hævder, at det er legen, der skal være det bærende i barnets udvikling. Legepladsen var børnenes plads, og det definerede samtidig en bestemt voksenrolle. Herom udtalte John Bertelsen: "Jeg var skafferen og formidleren, en ældre ven der på visse områder havde lidt flere erfaringer, og lidt større overblik end dem". Andre nationale og internationale pædagogiske tænkere og praktikere fremhæves også – ikke mindst den betydning de har haft for den pædagogiske historiske udvikling. I denne sammenhæng fremhæves Maria Montesorri, Paulo Freire, Hedevig Bagger, Stig Brostrøm, Erik Sigsgaard mv.

En central pointe i formidlingen er, at der i nutidige beskrivelser af børn og daginstitutionernes pædagogik og organisering af dagligdagen, kan genfindes stærke træk fra denne tidlige pædagogiske tænkning, som tilsyneladende har overlevet gennem flere årtiers skiftende samfundsmæssige, socialpolitiske og kulturelle forhold. Her kan bl.a. fremhæves demokrati, kreativitet og leg. Det kan man bl.a. se i de nye pædagogiske læreplaner, hvor disse elementer så at sige er blevet genintroduceret og har fået en øget plads.

Udstillingen

Mange af de studerende oplever den permanente vuggestue/børnehave-udstilling som en spændende udstilling og fortælling. De studerende udtrykker flere 'aha'- oplevelser, bl.a. fordi de kan genfinde og huske mange af artefakterne, legetøjet og bøgerne, som også var til stede i deres børnehavetid i 1980 - og 90'erne.

Det har været spændende at introducere pædagogisk historie til de pædagogstuderende og samtidig opleve hvordan de studerende begynder at erkende at pædagogisk historie kan perspektiveres til nutidens pædagogik.
Nu skal samarbejdet med Københavns Professionshøjskole evalueres med henblik på at vurdere om det skal fortsættes - på samme måde, ændres eller udvides. Foreningen ser gerne, at vi fortsat får mulighed for at introducere de studerende og på den måde markere den pædagogiske historie i pædagoguddannelsen.

DPHF #nyhedsbrev - sommer 2019

legens tidslinie
- de 10 vigtigste nedslag i historien om legens betydning de seneste 450 år

Af Søs Bauer

1560: Pieter Bruegel, en hollandsk maler, udfordrede et billede af en landsby i leg. Men mener et kunst identificere 80 forskellige lege og selvom tidlen senere bliver "Børnelege" er den misvisende. Det er helt åbenlys, at man ikke kan identificere hvem der er børn og hvem der er voksne: både børn og voksne leger – sammen. Barndommen opstår efterfølgende som en særskilt periode.

1762: I opdragelsesromanen 'Emile' formulerer Jean-Jacques Rousseau sit syn på pædagogik, barndom og børn, hvis naturlighed og bevægelsesfrihed han mener, som ikke bør hæmme. Rousseau fremhæver legen som en naturlig viljeenthed af egen værdi.

1840: Friedrich Fröbel grundlægger den første 'Kindergarten' i Tyskland. Fröbels pædagogik lægger på, at legen er barns naturlige udtryksmiddel, og at barn vokser gennem leg, så legen skal beskyttes og stimuleres gennem særlige materialer – 'legegaver' – som er konstruerer med en pædagogisk hensigt. Omkring 1900-tallet kom den første Fröbel-børnehave til Danmark.

1876.-79: Den første legeplads blev anlagt i Østbanparken i København. Det var et stort gentrebæg erstatt med hæslige omkring. Området afskilte sig blandt andre fra gøskerne ved, at som gerne måtte bevægte sig uden for stierne. Nogenlunde samtidigt åbner Søren Sørensen sin 'legeskole' – et sted hvor børn kan lære at være og lege sammen – indtil de skal i skole. Det er dog netop bringestskabets barn.

1900: Sigmund Freud grundlægger psykoanalysen, der interesser sig for drømme, barndomsoplevelser og bortes udvikling. Freud er kendt for at pålægge den barnlige seksualitet og for at betragte legen "som Kongevejen til barnets indre". Hensf legetøspiten (som Anna Freud udvikler) og betragtningen om, at legen kan medvirke til at bearbejde traumatiske oplevelser. Leg ser mere og mere kom som et element i bornys udvikling.

1938: Johan Huizinga udsender det kulturhistoriske værk, HOMO LUDENS (Det legende menneske). Her ser legen ikke som et element i barns udvikling, men som en del af kulturen. "Al menneskelig kultur opstår og udvikler sig i leg – og som leg". Hvis legen som leg ophører, og med det mistes som forvilling, umyttig og ikke materiel aktivitet, ophører kulturen også.

1958: LEGO-klodsen, som vi kender i dag, lanceres på markedet. Legetøj er i øvrigt begrundt at blive masseforemstillet og med LEGO-klodsens fremkomst efterfølger en sand eksplosion af fabrikeret legetøj. Således anslager det, at et barn i 1958'erne havde omkring 6 stykker legetøj, hvor et barn i dag har over 600.

1970: Legen ses primært som en delvkraft i barns udvikling, men samtidigt ses en interesse for at se legen som en udtryk for kultur – børnenes egen kultur. Det kan sattles i begrebet 'børnekultur', der særligt fremhæver kultur indefoldet ikke nødvendigvis omfatninteriøre elementer og en bearbejdelse af tabuer. Disse to legeopfattelser eksisterer side om side.

1989: FN's Børnekonvention blev vedtaget af FN's medlemslande. Børnekonvention fastslår blt.a., at barn har ret til et liv med lege og aktiviteter, som de selv har medindflydelse på. Det skiste er vigtigt at fremhæve. Leg er en aktivitet, der indeholder en stor grad af med- og selvbestemmelse.

2018: Den nyskede pædagogiske læreplan præger i kraft med et styrket fokus på værdien af basernes leg. Denne læreplan kan ses som en modvægt til læreplanen fra 2004, hvor en lov for første gang i den danske historie beskrev hvad der skulle ske i dagplejeb: lærings. Loven kunne betegnes som et oppgør med legen og lærgen betydning. Den pædagogiske læreplan fra 2018 fremhæver dog fortsat den læringsmæssige værdi af leg.
#

15

Legens tidslinie

LEGENS TIDSLINIE
I sidste nummer af #NYHEDSBREVET bragte vi Søs Bayers bud på en LEGENS TIDSLINIE – 10 nedslag i legens historie. Søs udfordrede Benny Schytte til at kommentere, supplere eller ændre nedslagene og samtidigt udfordre en ny person til at gøre det samme. Bennys Schyttes tidslinje kommer i næste nummer af # NYHEDSBREVET- Vi venter spændt – også på hvem han vil udfordre?!

HUSK
at betale dit
kontingent!

Dansk Pædagogisk Historisk Forening lever næsten udelukkende af medlemmernes bidrag. Specielt i forhold til hvad foreningen kan sætte i værk i forhold til aktiviteter, konferencer og skrifter.

Nu er det snart tid til fornyelse af medlemsskabet i Dansk Pædagogisk Historisk Forening. Og husk, at der er sket stigninger i det ellers lave årskon-tingent:

Enkeltmedlemmer: nu 165 kr.
Parmedlemmer: nu 230 kr.
Foreninger og institutioner: nu 320 kr.

Kan indbetales til Arbejdernes Landsbank:
reg.nr: 5301 konto 025 1430
Eller: Giro + 73 > 89 786827

Nogle medlemmer har betalt kontingent efter den nye sats, og differencen har jeg posteret under gaver! Og siger mange tak!

En del af vores trofaste medlemmer har desværre ikke fornyet for 2019. Selv om der *er* kommet nye til, også studerende, som jo er kontingentfrie under pædagoguddannelsen, er betalende medlemmer nede på 145. Det er småt, så fortæl om DPHF til kolleger eller andre med interesse i pædagogikkens historie.

Vi vil opfordre til, at alle BUPL -afdelinger vil støtte foreningen med et medlemskab. Men vi har altså også brug for dig og dit bidrag – og brug for at du også udbreder kendskabet til DPHF og skaffer medlemmer.

Birgit Kragh Larsen
Kasserer

Kort foreningsnyt

Normeringer

Så blev den nye finanslov færdigforhandlet – og et af de helt store temaer, både i forbindelse med finanslovsforhandlingerne og op til folketingsvalget, var minimumsnormeringer i dagtilbuddene. En ihærdig kamp har været gennemført af en forældregruppe og BUPL har de sidste 4-5 år italesat minimumsnormeringer som et krav. Der er delte meninger om det er lykkedes med finansloven at sikre minimumsnormeringer, men under alle omstændigheder har optakten og diskussionerne været betydningsfulde.

Vi ved fra forskningen en del om hvilken betydning normeringer kan have for børnene, og forskningsprojekter er også aktuelt i gang for at belyse det yderligere. Men historien har også her en del at lære os. Blandt andet kæmpede pædagoger og andre i hærdigt i 1970'erne mod reduktioner i personalet. Vi vil gerne efterlyse personlige beretninger fra disse kampe i 1970'erne – og vi har allerede nu modtaget en. Blot en lille smagsprøve herfra*:*

Jeg (og mange andre) mente, at vi skulle have statsligt fastlagte minimumsnormeringer. Jeg troede ikke på at den slags spørgsmål skulle afgøres lokalt og at BUPL ville blive stærk nok til at kæmpe bedre normeringer igennem lokalt. Vi forestillede os desuden at børneinstitutioner skulle være skattefinansierede ligesom folkeskolen.

Denne beretning og yderligere indkomne beretninger bringes i næste nummer af #NYHEDSBREVET. Her dykker vi også ned i historisk materiale om normeringer – materiale, der kan gøre os klogere på nutiden og fremtiden. SKRIV TIL OS…

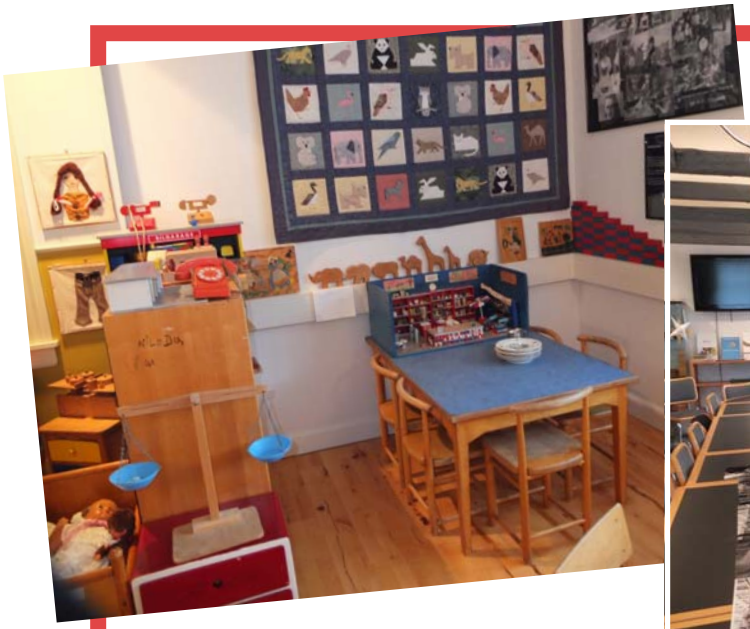

Vi er glade...

Bevilling til DPHF fra Velfærds- og forskningsfonden for pædagoger!

I det tidlige efterår ansøgte DPHF *Velfærds- og forskningsfonden for pædagoger* om økonomisk støtte til videreudvikling af vores kategorise-rings- og registreringssystem. Og i slutningen af september fik vi den dejlige tilbagemelding, at fonden imødekom vores ansøgning med 103.500 kr.

Endnu engang tak til fonden, som også tidligere har givet økonomisk støtte til vores arbejde.

Eftersendes ikke ved vedvarende
adresseændring, men tilbagesendes med
oplysning om ny adresse

Dansk historisk pædagogisk forening
Englandsvej 358, st. 02
2770 Kastrup

adresseliste

bestyrelsen

Ole Schultze Henriksen, forretningsfører
Kulhusvej 39, 3630 Jægerspris
tlf: 4753 0047 mobil: 2372 7347
e-mail: oleschultzehenriksen@gmail.com

Birgit Kragh Larsen, kasserer
Flodvej 1, Smørumnedre, 2765 Smørum
mobil: 2177 5748
e-mail: k.aa.larsen@mail.tele.dk

Janni Milsted
Mjølnerparken 48, 2200 København N
mobil: 2818 1757
e-mail: Jannimilsted@jorslevlyst.dk

Eilif Tommy Johansen
Rosens Kvarter 8B, 2620 Albertslund
mobil: 2178 8732
e-mail: eiliftommy@gmail.com

Claus Henriksen, museumsvært
Dybbølsgade 59, 1tv, 1721 København V
tlf: 2098 4242
e-mail: aach1954@gmail.com

Søs Bayer, #nyhedsbrevsredaktør
Prinsessegade 7A, st tv, 1422 København K
mobil: 3021 9054
e-mail: sbayer@mac.com

Benny Schytte
Bissensgade 13, 1773 København V
mobil: 2146 5614
e-mail: bennyschytte@mail.dk

suppleant

Birgit Lerstrup
J.P.E. Hartmanns Allé 2B, 2500 Valby
tlf: 3616 2262 mobil: 5194 2262
e-mail: birgit@lerstrup.dk

ERNA-udvalget

Ulla Liberg
Godthåbsvej 241, 2.tv, 2720 Vanløse
mobil: 6055 8064
e-mail: ullaliberg@gmail.com

Jytte Hare
Græse Bygade 3, 3600 Frederikssund
mobil:
e-mail: jytte.hare@gmail.com

Maibritt Iversen
c/o II Stenurten
Rantzausgade 53, 2200 København N
tlf: 3535 5332
e-mail: GG35@buf.kk.dk

fra bestyrelsen: Janni Milsted

revisorer

Birgitte Helmo
Røsågade 1, st tv, 2300 København S
tlf:
e-mail: birgitte@helmo.net

Jens H. Dreyer
Balders Plads 4, 3tv, 2200 København N
tlf: 2615 2421
e-mail: jenshdreyer@gmail.com

DANSK PÆDAGOGISK HISTORISK FORENING OG SAMLING på Borgbygård
Englandsvej 358, st. 02, 2770 Kastrup
tlf. 3585 6978 – onsdage 10-14
Bankkonto i Arbejdernes Landsbank
reg. 5301 konto 0251430
Giro + 73 > 89 786827

#nyhedsbrev 3/2019 er redigeret af Søs Bayer
foto: Ole Schultze Henriksen
layout: Birgit Lerstrup
artikler og indlæg til kommende numre
modtages med kyshånd. Mail til redaktøren.
BUPL har velvilligt støttet med trykning.

www.paedhist.dk